
Auto do Regato do Cepelo

(1993)

PASO PRIMEIRO

Praciña do Concello de Outeiro de Rei da Terra Cha: un espazo triangular e íntimo.

A Casa do Concello alta, cadrada, pesada, mais con certo aquel.

Don Capitón, o Alcalde, moi teso e finchado, dende o balcón do consistorio diríxese aos veciños dun xeito solemne, campanudo e todo cheo de razón.

Dúas parellas de Corvos revoan arredor de Don Capitón.

A luz é gris e triste.

DON CAPITÓN. Meus mandados, levo cavilando día tras día, ano a ano, o xeito de facer deste pobo algo fermoso, moderno, culto e civilizado. Como comezo desta política ocorréuseme desecar o Regato do Cepelo, un fío de auga que desacredita a parroquia e todo o término municipal...

CORVOS. Gra, gra, gra...!

GALO. Moi ben mandado e ordenado. Si, señor! Así aprenderá...!

BURRO. Que vai aprender?

GALO. Pois o tal regato do carano aprenderá que é indigno andarse arrastrando polo chan como unha cóbrega. Que non se pode estar sempre o mesmo sen evolucionar, sen aumentar o propio caudal. Que non se pode seguir sendo pobre toda a vida... Que digo pobre? Miserento!

CORVOS. Gra, gra, gra...!

DON CAPITÓN. Moi ben polo Galo. Cómpre ser coma el e tomar exemplo: cantar para que naza o día. Con moi bo sentido, non se desmantelaron os estaleiros, a pesca, a industria, a agricultura e non se encheu todo de multinacionais...? Temos de ser europeos e deixarnos de prosmeiradas. O Galo ten razón!

BURRO. Non, señor! Non ten razón!

CORVOS. Gra, gra, gra...!

GALO. Si, señor! Así se fala!

DON CAPITÓN. Non, señor; non, señor; non, señor! Aquí quen manda son eu! Se non son obedecido, chamo os axentes da autoridade. Ben entendido: da miña autoridade!

BURRO. O Regato do Cepelo é unha feble vea de auga pura e cristalina que baixa cantando, alegrando o mundo, fertilizando a terra, espellando as xentís abidueiras, dando de beber aos paxaros...

CORVOS. Gra, gra, gra...!

GALO. Que retrógrado! Que burra quente! Que paridas se lle ocorren a ese fulano! En que mundo vives?

DON CAPITÓN. Hei de borrar do mapa o tal rego, regato ou regueiro. Mando que a súa canle se encha de cemento armado e, sobre ela, se fagan carreiras de motos e autos, de bicicletas, patíns e patinetes... A única música digna de escoitarse é a dun cornetín de ordés. Onde estean piñeiros e eucaliptos que desaparezan as ridículas abidueiras pois mesmo semellan señoritangas románticas e mexeriqueiras. Os paxaros que beban whisky, cervexa ou Coca-cola, para iso estamos nunha sociedade de consumo. Ou non? Dixen e non volvo dicir!

CORVOS. Gra, gra, gra...!

GALO.

Quiquiriquí, quiquiriquí,
que ben falaches ti!
Quiquiriquí, quiquiricón,
que listo é Don Capitón!

DON CAPITÓN. Grazas, amado pobo. Comprobo con satisfacción que me comprendedes.

BURRO. Estadés tolos, cegos, xordos, parvos e trabucados. Andades a acabar co equilibrio e a beleza do mundo!

DON CAPITÓN. Que veñan pas mecánicas, amasadoras, furadoras, apisonadoras...! Remataremos de vez co Regato do Cepelo! Morra o Regato do Cepelo! Viva o cemento armado! Vivan os mandamais!

PASO II

O Regato do Cepelo baixa polo monte, dende o Trollo da Agüela, que lle dá nacemento, até As Regas. As cristalinas augas desfanse en branquísimas escumas, remánsanse, ondúlanse, transfórmanse en diamantes.

A paisaxe contempla o Regato do Cepelo con ollos de namorada e os ouvidos ben abertos para apreixar a canción da auga murmuradora.

REGATO DO CEPELO. *(Cantando.)*

A rosa rosiña
está na roseira
ben coloradiña,
feliz e riseira!

A rosa rosada
de tanto lucir
a mesma alborada
a pode ferir.

A rosa rosiña
está no rosal:
tes de ser miña,
rosiña xangal!

A rosa rosada
de tenro mencer
é tan delicada
que pode morrer!

Para esta rosiña,
fachenda de Maio,
incluso é espiña
a flor dun salaio!

A rosa rosada
xa é miña amiga:
quedou namorada
con esta cantiga!

ABIDUEIRA LANZAL. Que ben quedan os versos na máxica voz do regato!

ABENEIRO VELLO. Cando o regato andaba namorado, deulle por compoñer versos.

ABIDUEIRA LANZAL. Namorado de quen...?

ABENEIRO VELLO. Non sabes...? Pois si, andou namorado dunha Laverca ceibe e chiadora, moi graciosa.

ABIDUEIRA LANZAL. Non o sabía.

ABENEIRO VELLO. Pois ben toliño que estaba.

ABIDUEIRA LANZAL. É que aconteceu con eses amores?

ABENEIRO VELLO. Só sei que a Laverca desapareceu.

ABIDUEIRA LANZAL. Así, sen máis...

ABENEIRO VELLO. Sen máis... Quizais a fusilou un cazador. Ao peor asasinouna Don Capitón: ese é capaz de todo.

ABIDUEIRA LANZAL. Pobre Laverca!

ABENEIRO VELLO. Pobre Regato!

ABIDUEIRA LANZAL e ABENEIRO VELLO. (A coro.) Pobres os dous!

(Faise un silencio fondo.

Abidueira Lanzal e o Abeneiro Vello deixan caer unhas bágoas moi sentidas que o Regueiro recolle emocionado.

As bágoas da Abidueira Lanzal e do Abeneiro Vello ao caeren nas ondas fanse, respectivamente, rosas brancas e caraveis vermellos. E aí van, Regato abaixo, indecisas e tremelantes, finxindo minúsculos batuxos en que poden navegar os desexos non cumpridos.

Nese intre, case máxico, ou sen case, aparece o mangallón de Don Capitón á fronte de Pas Mecanicas, Amasadoras, Trituradoras, Apisonadoras que fan un bruído arrepiante.)

DON CAPITÓN. (*Imperativo, ás Máquinas.*) Firmes! Aliñarse! Descanso! Agora aprendede ben o que vos vou dicir: quero un traballo perfecto e que non quede unha faragulla deste Rego, Regato ou Regueiro anano e piollosos! Entendido?

MÁQUINAS. (*A coro, cunha voz arrepiante.*) Entendido!

(Subitamente aparecen no lugar Manuel de Paderna e o seu amigo Martín Iglesias. Veñen correndo, case alasando e, Regato por medio, enfróntanse con Don Capitón e as Máquinas.)

MARTÍN IGLESIAS. Alto, alto, alto...!

DON CAPITÓN. Que alto nin que carafio? (*Ás Máquinas.*) Ao ataque e sen perder tempo!

(As Máquinas comezan a poñerse en movemento, dispostas a actuar.

Manuel de Paderna agancha pola Abidueira Lanzal e Martín Iglesias polo Abeneiro Vello.)

MANUEL DE PADERNA. (*Con solemne voz de esconxuro, dende a Abidueira Lanzal.*)

Ferros, potentes e fríos,
se vós tedes corazón,
non vos metades en líos,
deixade a Don Capitón!

Facédeme caso a min:
este Regato ou Regueiro
ten o poder de Merlín
e as artes dun feiticeiro!

DON CAPITÓN. (*Desesperado.*) Non lle deades creto a ese tolo!
Quen mando son eu! Son o Alcalde, o Alcalde...!

(As Máquinas arrodean a Don Capitón.)

(A Pa Mecánica alonga subitamente o seu brazo mecánico e, nun abrir e pechar de ollos, leva a Don Capitón metido no seu cazo.

As Máquinas foxen a todo meter. Pérdense na distancia escoltadas por unha bandada de Corvos Xigantes.)

DON CAPITÓN. *(Dende o brazo da Pa Mecánica, a berros angustiosos.)* Bandidos! Canallas! Crápulas! Xentalla! Xa mas pagaredes todas xuntas! Heime vingar ben vingado! Fareivos beber dun golpe toda a auga dese Regato do nabizo! Toda! Sen deixar unha pinga!

(O Regato do Cepelo, ledado como un cuco,ponse de pé para ollar mellor como desaparecen as Máquinas levando a Don Capitón.

A Abidueira Lanzal e o Abeneiro Vello, cheos de felicidade, comezan a bailar unha muiñeira, asubiada a dúo por Manuel de Paderna e o seu amigo Martín Iglesias.

Un enorme cachón de luz estoura na escena.)

Cae o pano, se o houber, e remata este auto.